

Република Србија
Тужилаштво за ратне злочине

**ИЗЛАГАЊЕ ЗАМЕНИКА ТУЖИОЦА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
МИЛАНА ПЕТРОВИЋА**

Београд, Хотел «Интер Континентал» 5.-6. фебруар 2005.

**ОКРУГЛИ СТО
„СТВАРАЊЕ УСЛОВА ЗА ПРЕНОШЕЊЕ НАДЛЕЖНОСТИ У ПОСТУПЦИМА
КОЈИ СУ ЗАПОЧЕТИ ПРЕД МЕЂУНАРОДНИМ КРИВИЧНИМ СУДОМ
ЗА БИВШУ ЈУГОСЛАВИЈУ ПО ПРАВИЛУ 11 БИС“**

ТЕМА: Конкретни примери суђења за ратне злочине

Референт: Милан Петровић заменик Тужиоца за ратне злочине

У оквиру стварања услова за преношење надлежности у поступцима који су започети пред Међународним кривичним судом за бившу Југославију, важно је да се претходно размотре и довољно дефинишу многа питања.

Та важна питања, ти конкретни услови могу се, а данас се и разматрају, са више становишта и од разних субјеката.

У досадашњем раду могли смо да се упознамо са мишљењима и предлозима која су изнели представници власти Србије и Црне Горе са једне стране, и са друге, представници МКТЈ суда и тужилаштва.

Верујем да ћете се сложити да је једно од важних питања које треба овом приликом размотрити и наше виђење вођења конкретних кривичних поступака у случајевима који су до сада процесуирани, било пред редовним судом или пак пред Већем за ратне злочине у Београду.

То су пре свега случајеви «Сјеверин», «Подујево», «Овчара» и да не набрајам оне у којима је дошло до подизања оптужнице која још није ступила на правну снагу, оне који су пред окончањем истрага или пак оне у којима ће доћи до

комплементарности и прихватању прикупљених доказа како од стране Тужилаштва за ратне злочине тако и од стране Хашког Трибунала.

Полазећи од чињенице да су ови случајеви мање-више свима добро познати указују на неке њихове заједничке карактеристике, које се односе и на случајеве који су вођени пред Окружним судом у Шапцу из 1994/98 године или пак пред Вишим судом у Бјелом Пољу из 1998/2003 године.

У свим до сада вођеним поступцима, можемо слободно рећи да су дате правилне правне квалификације за све утврђене радње познатих починилаца и да се од самог почетка није ишло за квалификацијом обичних кривичних дела. (Осим, у самом почетку у случају «Подујево»).

Сврха свих вођених поступака, посматраних и кроз изречене правноснажне и неправноснажне казне, била је у циљу задовољења правде, пуно поштовање закона и ни у једном случају није се ишло на изигравање, односно избегавање, кривично правне одговорности пред Међународним судом.

Принципи нашег и међународног материјалног и процесног права – независност и непристрасност у суђењу, као и право на правично суђење испоштовани су у највећој могућој мери, односно у оноликој мери колико је то у битноме утицало на мериторне одлуке.

У вези са ова два принципа не можемо рећи да притисака и утицаја није било, пре свега од саме јавности. Као што је свима познато један део јавности је за суђење пред Хашким трибуналом, други против таквог суђења, затим, једни су мишљења да су осумњичени хероји, патриоте, људи који су само извршавали наређења у одбрани отаџбине и свога народа и њима нема смисла нигде судити, док су други, опет, мишљења, да ако им треба судити онда нека то буде пред домаћим правосудним органима. Сада можемо слободно рећи да овај део јавности који заговара суђење у нашој земљи поприма све више маха.

Напред наведена мишљења јавности пласирају се свакодневно у свим средствима информисања: штампа, телевизија, радио и други за ту сврху наменски организовани скупови, « за одбрану овога или онога». Средства информисања иду тако далеко да у току самог поступка често износе своја виђења и закључке о важним чињеницама из самог поступка. при чему скривено или отворено навијају за свог «кандидата», подцењујући и суд и правосудне органе уопште, да желе доћи до истине или пак да могу утврдити праву истину. Не ретко се срећу биографије осумњичених у којима се срачунато наводи да потиче из честите породице, да му је животни пут био тежак, па се у том циљу воде и разговори са његовим блиским сродницима, и тсл.

Дакле, овакви притисци и овакве околности неминовно имају одређену

негативну конотацију на учеснике у поступку, њима се морамо одупрети, остати хладне главе и бистре памети, држати се строго закона и релевантних чињеница. Тежина суђења тим је већа ако се зна да је сложеност материје на највишем нивоу и да су случајеви по правилу изузетно обимни како по доказном материјалу тако и по броју извршилаца.

Оцењујући свеукупно до сада вођене случајеве, може се рећи да су принципи независности и непристрасности испоштовани. Ово мишљење важи и за Врховни суд Србије који је случај «Сјеверин» и «Подујево» укинуо и вратио на поновно суђење. Наравно, ми из Тужилаштва за ратне злочине, стајемо на страну Окружног тужилаштва у Београду сматрајући да обе ове првостепене пресуде баш и нису морале бити укинуте, обзиром да су обележја кривичних дела утврђена и да оптужени као извршиоци нису спорни у својој улози, али судска одлука је да се поштује и по овом питању нема смисла даље говорити. Заједничка карактеристика за све напред поменуте случајеве јесте и чињеница што ни у једном примеру, посебно на самом почетку, нису откривени сви извршиоци кривичних дела везаних за односни догађај, што све на свој начин показује тежину рада везане за ову проблематику.

У свим поступцима појавили су се и проблеми везани за тешкоће у доступности доказа, проблеми везани за застрашивање могућих сведока те могућности њихове заштите, затим проблеми у вези са сведочењима оштећених, због преживљених траума оштећени се не сећају догађаја и не могу да препознају осумњичене, и тсл.

Шта нам све укупно наведени примери указују?

По нашој оцени наведени примери указују да је српско правосуђе, са манама и врлинама које поседује и кадровима којима располаже оспособљено и стручно и професионално да води овакве случајеве. То се показало и у првом случају а реч је о правноснажно завршеном поступку пред Окружним судом у Шапцу у 1998 години, па све до случаја «Овчара», који је пред пресуђењем. У овом последњем случају, проширујући истрагу и оптужбу показали смо да се извршиоци не могу сакрити ни побећи, у овом случају показана је умешност вођења кривичног поступка од тужиоца до судског већа. У овом поступку дошла је до изражаја инвентивност и ефикасност коришћења доказних средстава без обзира где су се налазили.

На крају излагања о заједничким карактеристикама, али по важности сигурно на самом врху, треба указати и на изузетно добру сарадњу Тужилаштва за ратне злочине и Хашког Трибунала, која се показала и у случају «Овчара» као и у другим предметима чије су оптужнице подигнуте или су пак поступци у фази спровођења истраге.

Такође није на одмет указати да је доношењем Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине од децембра 2004. године у многоме олакшан поступак доказивања увођењем важења прикупљених и изведних доказа од стране истражитеља Хашког Трибунала и пред домаћим судом. Ако се овој чињеници дода и чињеница прописана чл.3. наведеног закона, да су државни органи Републике Србије надлежни за вођење поступка против учинилаца кривичних дела ратног злочина која су извршена на територији бивше СФРЈ, без обзира на држављанство учиниоца или жртве, онда се може засигурно закључити да се у пуној мери показало да је оснивање Тужилаштва за ратне злочине и Већа за ратне злочине исправно и целисходно.

И да закључим: Тужилаштво за ратне злочине у Београду као и Веће за ратне злочине, оспособљени су и спремни да предмете које Хашки Трибунал буде пренео у надлежност по Правилу 11 бис процесуирају уз пуно поштовање свих међународних стандарда везаних за материјално или пак процесно право. У том циљу истичем да претресно веће Међународног суда, при доношењу одлуке коме ће проследити предмет, посебно треба да цени основ уступања «у којој је држави оптужени ухапшен» те чије држављанство има.

ХВАЛА

ЗАМЕНИК ТУЖИОЦА ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
Милан Петровић